КИНЙӘ

Ғәли Ибраһимов

РОМАНЫ ТУРАҺЫНДА

- «Кинйә» романың 1977 ,1987 йылдарҙа донья күргән тәүге ике китабы тапалған йәйләү языусы Ғәли Ибраһимовҡа киң танылыу килтерҙе һәм уның исемен башҡорт әҙәбиәтенең иң күренекле иң алдынғы яҙыусылары рәтенә ҡуйҙы.

АВТОРЫ

Ибраһимов Ғәли Ғизетдин улы, Ғәли Ибраһимов (16 ғинуар 1919 — 26 ноябрь 1989) — Бөйөк Ватан һуғышында ҡатнашҡан билдәле башҡорт яҙыусыһы. 1-се дәрәжә Ватан һуғышы, Ҡыҙыл Йондоҙ ордены һәм «Почёт Билдәһе» ордендары кавалеры, БАССР-ҙың (1969) һәм РСФСР-ҙың (1979) атҡаҙанған мәҙәниәт хеҙмәткәре, Салауат Юлаев исемендәге премия лауреаты (1983). 1957 йылдан СССР Яҙыусылар союзы ағзаһы.

ҠЫҪҠА РОМАН ТУРАҺЫНДА

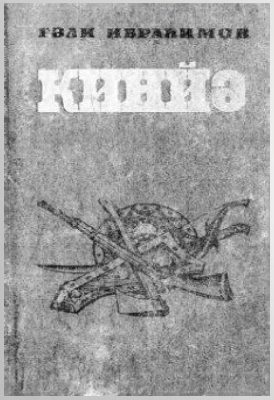

Әҫәрҙең төп геройы — Кинйә Арыҫланов 1773—1775 йылдарҙағы Крәҫтиәндәр һуғышында Емельян Пугачевтың иң яҡын ярҙамсыларының береһе булған, ғүмеренең ахырынаса восстание идеалына ышанып көрәшкән. Романдың беренсе китабында Кинйәнең йәш сағы һәм ул йәшәгән осор тасуирләнә. Әҫәрҙең документаль нигеҙҙә яҙылыуы восстание алдындағы йылдарҙа башҡорт халҡының тормошон, уның батша чиновниктары һәм башҡорт феодалдары иҙеүенә ҡаршы көрәшен, Башҡортостанда йәшәүсе халыҡтар дуҫлығының нигеҙҙәрен художество саралары менән күҙ алдына баҫтыра.

КИНЙӘ АРЫҪЛАНОВ

- Ул бик ихтирамлы кеше булған, урыҫ, ғәрәп, фарсы, немец телдәрен белгән. 1760-сы йылдарҙа Бошман Ҡыпсаҡ ырыуының старшинаһы булған. Ул беренсмеләрҙән булып, Пугачев яуына ҡушылыусы старшина. Емельян Пугачёв уға бригада генералы титулы бирә. Ул урыҫ булмаған барлыҡ формированиелар менән командалыҡ итә}. Урыҫ булмаған халыҡтар менән аралашҡанда Емельян Пугачёвтың советнигы(кәңәшсеһе) була[1]. Күтәрелештә башҡорттарҙың, татарҙарҙың, ҡалмыҡтарҙың һәм башҡа халыҡтарҙың күпләп ҡатнашауы -Кинйә Арыҫлановтың һөҙөмтәле эшмәкәре[1]. Төрки телендә указдар, манифестар һәм башҡа мөрәжәғәтнамәләр яҙа. Пугачев менән берлектә Башҡортостанда барған халыҡ күтәрелештәренә етәкселек итә. 1774 йылда хәбәрһеҙ юғала.

КИНЙӘ АРНАП УРЫНДАР

Ҡурсаулыҡ 2003 йылда республикабыҙҙың билдәле рәссамы, скульптор Ҡобағошов Өлфәт башланғысы менән төҙөлдө. Ҡурсауыҡ үҙ эсенә тарихи ауыл 1-се Кинйәабыҙҙың урынын, Кинйә мәмерйәһен һәм өс әүлиә ҡәбере булған зыяраттарҙы эсенә ала. Унда шулай уҡ легендар ҡойо, бошман ҡыпсаҡтарҙың изге ағасы иҫәпләнгән бер нисә быуатҡа тиң ғүмерле ҡарама ағасы ла ингән.

Кинйә тураһында мәҡәләләр

!!!

МӘҠӘЛДӘР

Ир терәге- ер.

Ерһеҙ кеше- илһеҙ кеше.

Яуҙан ҡасып ҡайтҡансы яралы ҡайт.

Батыр үҙе үлһә лә, исеме үлмәҫ.

Батыр үҙе өсөн тыуыр, халҡы өсөн үлер.

Ир аҡылы- бер алтын, ил аҡылы- мең алтын.

КОНЕЦ !!!!!!!!